

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ก่อนที่จะพิจารณาถึงสังครามในวาระคติสันสกฤต จำเป็นจะต้องกล่าวถึงความเป็นมาของดินแดนอันเป็นที่ตั้งของประเทศอินเดียเพื่อเป็นพื้นฐานเบื้องต้น ทั้งนี้เพราะสภาพเหตุการณ์ในอดีตมีอิทธิพลต่อแนวความคิดของกวีในสมัยต่อ ๆ มา

ยวาทะลาล เนห์รู กล่าวไว้มีใจความว่า

แต่เดิมดินแดนอันเป็นที่ตั้งของอินเดียในปัจจุบัน เป็นที่อยู่อาศัยของชนพื้นเมืองเดิม ซึ่งเข้าใจว่าเป็นชนเผ่าทราวาท มีผิวดำ ฉวมุกบาน ชนพวกนี้ มีอารยธรรมลุ่มจนเป็นที่รู้จักทั่วไปว่า อารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ ครั้นต่อมาประมาณ 2,000 ปี ก่อนคริสต์กาล ชนผิวขาวพวกหนึ่งในตระกูลอินเดีย-ยุโรป ซึ่งเป็นพวกเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์อยู่ทางเอเชียกลาง และเอเชียตะวันตก บริเวณเปอร์เซีย และเมโสโปเตเมีย พวกนี้อพยพลงมาสู่ดินแดนภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย โดยผ่านทางช่องเขาฮินดูกูช แต่บางพวกก็มาทางทะเล จากอ่าวเปอร์เซียแล้วเดินทางโดยเรือเล็ก ๆ ขึ้นมาตามลำน้ำสินธุ พวกอารยันอพยพเหล่านี้เรียกว่า พวกอินโดอารยัน (Indo Aryan)¹ มีรูปร่างสูงใหญ่ ผิวขาว ฉวมุกโต้ง ในขั้นแรกพวกนี้ได้ตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ ซึ่งปัจจุบันคือดินแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศอัฟกานิสถาน ทั้งนี้พิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ ตลอดจนชื่อแม่น้ำต่าง ๆ ซึ่งอ้างไว้ในบทลวดของคัมภีร์พระเวทสมัยแรก²

¹ยวาทะลาล เนห์รู, จดหมายจากพ่อถึงลูก แปลโดยเมือง อมฤต (กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์, 2517), หน้า 184-185.

²Radha Kumud Mookerji, Hindu Civilization, Part I, 5th ed. (Bombay : Bharatiya Vidya Bhavan, 1970), p.70.

ในบทลวดคัมภีร์พระเวทสมัยแรก, อ้างถึงชื่อแควต่าง ๆ ทางภาคตะวันตก ได้แก่ น.ฤกา, น.กรุม, น.โคมตี และ น.ลู่วาสดู (RV. 5.53.9:345; 10.75.6:332.)

ต่อมาชาวอารยันอพยพเหล่านี้ ได้ค่อย ๆ เคลื่อนไปทางตะวันออกขั้วโล่นผ่านเผ่าทราวิท ซึ่งเป็นเจ้าของถิ่นเดิมลงไปทางใต้ และเข้ายึดครองดินแดนตอนบนของกลุ่มแม่น้ำสินธุ ซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญในสมัยพระเวทตอนต้น ดังปรากฏว่า มีบทขับร้องสรรเสริญความยิ่งใหญ่ของแม่น้ำสินธุ ซึ่งเป็นประดุจป้อมปราการอันมั่นคงของพวกเขา³

พวกอารยันได้หยุดพักเพื่อตั้งถิ่นฐานอยู่ชั่วระยะหนึ่งบริเวณตอนบนของแม่น้ำสินธุ ซึ่งเรียกกันสมัยต่อมาว่า "ปัญจาบ" หมายถึงดินแดนแห่งแม่น้ำห้าสาย⁴ ในระหว่างนั้นพวกอารยันได้อพยพเข้ามาอีกหลายระลอก เมื่ออพยพเข้ามาใหม่นั้น ก็ได้ทำสงครามรุกไล่ชนพื้นเมืองเดิมตลอดจนชาวอารยันด้วยกัน เพื่อแย่งชิงดินแดนบริเวณฝั่งแม่น้ำ สงครามครั้งสำคัญที่สุดคือ สงครามแห่งราชาลีบองคักกับพระเจ้าลู่ทาสของเผ่าตฤตลุส ซึ่งมีพระวชิษฐ์เป็นปุโรหิต บทกล่าวสรรเสริญพระอินทร์ในฤคเวท⁵ กล่าวว่า "พระอินทร์ทรงช่วยการสงครามครั้งนี้ โดยทำให้แม่น้ำปรุชณี ซึ่งมีน้ำเต็มฝั่งลดลงจนสามารถให้กองทัพของพระเจ้าลู่ทาสข้ามได้"

ภายหลังพวกอารยันได้ขยายดินแดนไปทางตะวันออกมากขึ้น จนถึงแม่น้ำสทาตีรา และได้รุกไล่ชนเผ่าทราวิทลงไปทางใต้ ข้ามแม่น้ำสินธุไปถึงเทือกเขาหิมาลัย ซึ่งทอดเป็นแนวยาวขวางกั้นอยู่ทางตอนกลางของประเทศ แบ่งดินแดนตอนเหนือออกจากดินแดนตอนใต้ ซึ่งเรียกว่าคาบสมุทรเดคคาน พวกอารยันได้หยุดขังก็อยู่เพียงเทือกเขานี้ เพราะบริเวณนั้นเป็นป่าทึบยากจะข้ามไปได้ ดังนั้นอารยธรรมของชาวอารยันจึงไม่แผ่ขยายข้ามเทือกเขาหิมาลัย

³ Adolf Kaegi, The Rigveda : The Oldest Literature of the Indians. (Boston : Ginn and Co., 1898), pp.11-12.

⁴ วาสนา ไอบรารัตน์, "สิทธิและหน้าที่ของสตรีในวรรณกรรมสันสกฤต ที่ว่าด้วยธรรมคำสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทภาควิชาอักษรศาสตร์ ภาควิชาภาษาตะวันออก วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 8.

แม่น้ำสินธุได้รับน้ำจากแควใหญ่ห้าสาย คือ น.วิตส์ตา หรือ เฉลม, น.อิกนี หรือ เฉนัพ, น.ปรุชณี หรือ อีราวตี หรือ ราวี, น.วิปาคี หรือ เบออล, และ น.ศุฑดรี หรือ สุตลัส. (RV. 10.75.5:331)

⁵ RV. 7.18.5.

เมื่อชนชาวดิอารยันได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบริเวณลุ่มแม่น้ำสินธุ ตลอดจนแควทั้งห้า จนกระทั่งต่อมาได้เข้ายึดครองดินแดนที่ราบลุ่มอันอุดมสมบูรณ์ทางตะวันออกเฉียงนั้น ชาวดิอารยันได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนจากการเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์มาเป็นตั้งหลักแหล่งแน่นอน รู้จักการสร้างบ้านเรือนที่ถาวรมั่นคงขึ้น

จากหลักฐานที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าชาวอินเดียแต่ดั้งเดิมมีการต่อสู้รบพุ่งกันมาตลอด เป็นการต่อสู้เพื่อขยายอาณาเขตทำกินเพื่อแย่งชิงที่อยู่อาศัย เพื่อรักษาสติของตนเอง เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มิได้ปรากฏในพงศาวดารหรือประวัติศาสตร์ แต่มาปรากฏในรูปวรรณคดี นักปราชญ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นร่วมกันว่า หลักฐานอารยธรรมอินเดียในระยะแรก ๆ นั้น ปรากฏในวรรณคดีมากที่สุด เพราะชาวอินเดียโดยทั่วไปแล้วมิได้รักษาหรือส่งเสริมการเขียนประวัติศาสตร์ การเมือง หรือสังคมโบราณ มากเท่ากับสนใจในการที่จะบรรจุเรื่องราวต่าง ๆ ไว้ในวรรณคดี เช่น คัมภีร์พระเวท คัมภีร์มหากาพย์มหาภารตะและรามายณะ ซึ่งมหากาพย์ทั้งสองเรื่องนี้ได้เผยให้เห็นถึงลักษณะสังคม การเมือง คำสอน และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอินเดียในสมัยนั้นเป็นอย่างดี ทั้งยังกล่าวสรรเสริญ ตำนานเกี่ยวกับวีรบุรุษประจำชาติ ทั้งการรบราฆ่าฟัน การต่อสู้ และการผจญภัย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาข้อมูลจากวรรณคดีต้นฉบับภาษาสันสกฤต แล้วนำมาวิเคราะห์หาแนวคิดหลักเรื่องสงคราม เพื่อให้ได้ทราบมูลเหตุของสงคราม ยุทธวิธี ตลอดจนผลดีและผลเสียของสงคราม อีกทั้งอาจนำมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมปัจจุบันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาแนวคิดหลักเรื่องสงคราม มูลเหตุของสงคราม ยุทธวิธี และผลของสงคราม ตลอดจนบทบาทของวรรณคดีต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสงครามตามที่ปรากฏในวรรณคดีสันสกฤตเรื่อง รามายณะ มหาภารตะ รามวงศ์ มานวธรรมคำสตร์ อรรถคำสตร์ และกิตโปเทค

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิเคราะห์เรื่องสงครามนี้ ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เฉพาะวรรณคดีเรื่อง รามายณะ มหาภารตะ รามวงศ์ มานวธรรมคำสตร์ อรรถคำสตร์ และกิตโปเทค ฉบับสันสกฤตเป็นหลัก

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสงครามจากวรรณคดีสันสกฤตตั้งที่กล่าวไว้ในขอบเขตการวิจัย
2. แปลข้อมูลเป็นภาษาไทย
3. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด
4. เรียบเรียงและเขียน

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ให้ความรู้เรื่อง แนวคิด และกระบวนการเกี่ยวกับสงคราม ที่ปรากฏในวรรณคดีสันสกฤต
2. ให้ความรู้เรื่อง ความคิด ความรู้สึก และบทบาทของคนในวรรณคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสงครามในวัฒนธรรมของอินเดียโบราณ
3. ให้แนวทางการสร้างสรรค์สังคมที่ผาสุกซึ่งอาจปรับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย